

Kunnan menettely tietopyynnön käsittelyssä

KANTELU

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerille 27.6.2024 osoittamassaan kantelussa Puolangan kunnan menettelyä tietopyyntöönsä vastaamista koskevassa asiassa. Kantelun mukaan hänen 14.6.2024 tekemäänsä rakennustarkastajan pätevyyden osoittavia asiakirjoja koskenutta tietopyyntöään ei ollut käsitelty viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Puolangan kunnan kirjaamosta oli lähetetty kantelijalle 26.6.2024 viesti, jonka mukaan valinnan päätöspäätökset oli kirjattu teknisen lautakunnan kokousten pöytäkirjoihin.

SELVITYS

Puolangan kunta on antanut asiasta 1.10.2024 päivätyn selvityksen.

VASTINE

Kantelija on 10.10.2024 antanut vastineensa Puolangan kunnan selvityksestä.

RATKAISU

Tapahtumainkulusta saatu selvitys

Kantelija oli 14.6.2024 lähettänyt Puolangan kunnan hallintojohtajalle ja tekniselle johtajalle osoittamansa tietopyynnön sähköpostitse kunnan kirjaamon ja hallintojohtajan sähköpostiosoitteisiin. Pyyntö oli otsikoitu tietopyynnöksi rakennustarkastajan pätevyyden osoittavista asiakirjoista. Tietopyynnössä kantelija oli kertonut teknisen johtajan todenneen julkisuudessa, että rakennustarkastajalla oli maankäyttö- ja rakennusasetuksen 4 §:n mukainen pätevyys. Kantelija oli pyytänyt nähtäväksi asiakirjat, joiden perusteella pätevyys oli todettu ja rakennustarkastajan valinta tehty vuosina 2021 ja 2023.

Kantelijan tietopyynnössään viittaaman maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 4 §:n 3 momentin mukaan rakennustarkastajalla tulee olla tehtävään soveltuva rakennusalan korkeakoulututkinto ja riittävä kokemus rakennussuunnitteluun ja rakennustyön suoritukseen liittyvistä tehtävistä. Asetuksen 108 §:ssä olevan siirtymäsäännöksen mukaan sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään, rakennustarkastajana voi toimia ennen asetuksen voimaantuloa rakennustarkastajan virkaan nimitetty henkilö tai henkilö, joka täyttää aikaisemman asetuksen 158 a §:ssä rakennustarkastajalle säädetyt kelpoisuusvaatimukset.

Kelpoisuudesta esitettävästä selvityksestä säädetään kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 5 §:n (627/2021) 1 momentissa. Sen mukaan julkisesti haettavana olleeseen virkasuhteeseen voidaan ottaa vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset, ja hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta.

Kunta on todennut 26.6.2024 kantelijalle tietopyyntöön sähköpostitse antamassaan vastauksessa, että valinnan rakennustarkastajaksi on tehnyt tekninen lautakunta kokouksissaan 8.10.2021 ja 20.6.2023 ja sen päätöspäätökset on kirjattu kokousten pöytäkirjoihin. Vastaus on lähetetty kirjaamon sähköpostiosoitteesta ja annettu sen nimissä.

Kunnan selvityksen mukaan mainitut pöytäkirjat ovat saatavilla kunnan julkisilla verkkosivuilla, mikä asia kantelijalla on tiedossa. Selvityksen mukaan kunnassa ei ole olemassa varsinaisia asiakirjoja, joissa pätevyys rakennustarkastajan virkaan esitetään, vaan asia on selvitetty valintaprosessin aikana hakemusasiakirjojen ja haastattelujen perusteella.

Kunnan selvityksen mukaan kantelijalle on toimitettu myöhemmin 8.8.2024 sähköpostitse rakennustarkastajan valintaprosesseihin liittyvät hakemusasiakirjat lokakuulta 2021 ja kesäkuulta 2023 siten, että niistä on poistettu ei-julkiset tiedot. Selvityksessä on esitetty näkemys, että kantelija ei ollut pyytänyt kyseisiä asiakirjoja suoraan tietopyynnössään 14.6.2024.

Oikeusohjeita

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 17 §:n 1 momentin mukaan viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, julkisuuslaki).

Julkisuuslain 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtävänsä vuoksi muuten kuuluu.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan, jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi, sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Arviointi

Puolangan kunta on selvityksessään kertonut, että kirjaamo lähettää otteet kunnan virallisista asiakirjoista ja on vastuussa selkeisiin tietopyyntöihin vastaamisesta. Mikäli tietopyyntöihin vastaamisessa on epäselvyyttä, ratkaisun asiassa tekee kunkin toimialan viranhaltija.

Kunta on tuonut selvityksessään ilmi, että kantelija oli toiminut kunnan luottamushenkilönä teknisen lautakunnan jäsenenä. Hän oli osallistunut kokouksessa 8.10.2021 rakennustarkastajan valintaan ja saanut esityslistan oheisaineistona kaikkien hakijoiden hakemukset ansioluettelointeen.

Asiasta käytettävissäni olevien asiakirjojen perusteella arvioin, että kunnan 26.6.2024 kantelijalle antama vastaus on ollut kantelijan tietopyynnön yksilöintiin nähden riittämätön. Kantelijan tietopyynnössään tarkoittamat hakemusasiakirjat on lähetetty kantelijalle vasta sen jälkeen, kun olen pyytänyt kunnalta asiasta selvitystä. Kunnan olisi tarvittaessa tullut avustaa kantelijaa yksilöimään asiakirjat, joista hän haluaa tiedon, mikäli kantelijan tietopyynnön kohteessa on ollut tietopyyntöä käsitelleiden näkemyksen mukaan epäselvyyttä. Tietopyyntö olisi ollut kunnan ohjeistetuista toimintatavoistaan kertomaan nähden ollut perusteltua saattaa toimialan viranhaltijan ratkaistavaksi.

Kunnan selvityksessään esiin tuoma seikka, että kantelija oli jo aiemmin kunnan luottamushenkilönä toimiessaan saanut vuonna 2021 hakijoiden hakemukset ansioluettelointeen tiedokseen, ei ole ollut peruste jättää tietoja toimittamatta hänen niitä pyydettyään.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Puolangan kunta ei edellä arvioimallani tavalla ollut käsitellyt kantelijan tietopyyntöä julkisuuslaissa edellytetyin tavoin. Kiinnitän kerrotun vuoksi kunnan huomiota julkisuuslain menettelysäännösten noudattamiseen tietopyyntöjen käsittelyssä.

Kunta on selvityksensä mukaan toimittanut kantelijalle valintaprosesseihin liittyvät hakemusasiakirjat selvityspyyntöni saatuaan. Asia ei näin ollen anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Maija-Liisa Goebel